

Datum van inontvangstneming : 14/04/2015

Zaak C-121/15

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

18 december 2014

Verwijzende rechter:

Conseil d'État (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 december 2014

Verzoekende partij:

Association nationale des opérateurs détaillants en énergie
(ANODE)

Verwerende partijen:

Premier ministre

Ministre de l'économie, de l'industrie et du numérique

Commission de régulation de l'énergie

GDF Suez

Ministre de l'écologie, du développement durable et de l'énergie

Autorité de la concurrence

Conseil d'État [OMISSIS]

(Section du contentieux [Afdeling bestuursrechtspraak] [OMISSIS])

[OMISSIS]

Gezien het summiere verzoekschrift en de aanvullende memorie van de Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (nationale vereniging van detailhandelaren in energie; hierna: „ANODE”), waarvan de zetel gevestigd is

op het volgende adres: boulevard Malesherbes 1 te Parijs (75008); ANODE verzoekt de Conseil d'État:

1. decreet nr. 2013-400 van 16 mei 2013 tot wijziging van decreet nr. 2009-1603 van 18 december 2009 betreffende de gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas wegens bevoegdheidsoverschrijding nietig te verklaren;
2. [OMISSIS] [verzoek inzake de kosten].

Zij betoogt, primair, dat:

- de artikelen L. 445-1 tot en met L. 445-4 van de code de l'énergie (hierna: „energiewetboek”) in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 2009/73/EG;
- de gereguleerde verkoopstarieven een bijzonder recht vormen dat in strijd is met artikel 106, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

en, subsidiair, dat:

- het decreet is vastgesteld na een onregelmatige procedure, aangezien de definitieve versie van het ontwerp van decreet niet aan de Autorité de la concurrence (hierna: „mededingingsautoriteit”) werd voorgelegd hoewel die versie nieuwe vragen deed rijzen;
- artikel 3, punt 4, van het decreet onregelmatig is wegens onbevoegdheid, omdat de regelgever niet bevoegd is de bevoegdheden van de Commission de régulation de l'énergie (Commissie voor de regulering van de energie; hierna: „CRE”) inzake het toezicht op de kosten van de leveranciers af te bakenen, en die bepaling artikel 39, lid 5, onder a), [Or. 2] van richtlijn 2009/73/EG schendt door de regulerende instantie een extra taak op te dragen, terwijl deze niet over de adequate middelen beschikt om die taak uit te voeren;
- niet is aangetoond dat van het decreet is kennisgegeven aan de Europese Commissie, zoals vereist bij de artikelen 3, lid 11, en 47 van richtlijn 2009/73/EG;
- artikel 5, punten 1 en 4, van het bestreden decreet de artikelen L.445-2 en L.445-3 van het energiewetboek schendt en in strijd is met de openbare doelstelling om de markt voor mededinging open te stellen;

Gezien het bestreden decreet;

Gezien het op 5 maart 2014 ingeschreven verweerschrift van de eerste minister, die verklaart in te stemmen met de opmerkingen van de minister van Economische Zaken en Financiën;

Gezien het op 10 maart 2014 ingeschreven verweerschrift van de minister van Economische Zaken en Financiën, die concludeert tot afwijzing van het verzoek; hij betoogt dat de door de verzoekende vereniging aangevoerde middelen ongegrond zijn;

Gezien de op 28 april ingeschreven memorie van repliek van ANODE, waarin zij de conclusies en middelen van haar verzoekschrift herneemt;

[OMISSIS]

Gezien de stukken waaruit blijkt dat partijen werd verzocht de Conseil d'État mee te delen welke gevolgen de nietigverklaring met terugwerkende kracht van het bestreden decreet zou hebben;

Gezien de opmerkingen[OMISSIS] van de vennootschap société GDF Suez;

[OMISSIS];

Gezien het nieuwe verweerschrift [OMISSIS] [OMISSIS] van de minister van Economische Zaken en Financiën, [OMISSIS], [waarin] hij betoogt [OMISSIS] dat de nietigverklaring met terugwerkende kracht van het bestreden decreet kennelijk buitensporige gevolgen zou hebben wegens zowel de gevolgen van die handeling en de situaties die sinds de inwerkingtreding ervan zijn ontstaan, als het algemene belang bij tijdelijke handhaving van de gevolgen ervan;

[OMISSIS] **[Or. 3]**

Gezien het nieuwe verweerschrift[OMISSIS] van ANODE[OMISSIS], [waarin] zij aanvoert dat de nietigverklaring met onmiddellijke ingang buitensporige gevolgen zou hebben voor zowel het algemene belang als het belang van de consumenten en alle leveranciers van aardgas, en verzoekt dat de nietigverklaring van het bestreden decreet uiterlijk op 1 juli 2015 van kracht wordt, de datum waarop alle leveringscontracten tegen de gereguleerde verkoopstarieven naar verwachting afgelopen zullen zijn;

Gezien de op 1 juli 2014 ingeschreven brief waarin de CRE verklaart geen opmerkingen te hebben;

[OMISSIS]

Gezien de stukken waaruit blijkt dat het verzoekschrift werd meegedeeld aan de minister van Milieubeheer, Duurzame Ontwikkeling en Energie en aan de mededingingsautoriteit, die geen memorie hebben ingediend;

Gezien de andere stukken van het dossier;

[OMISSIS]

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met name artikel 267;

Gezien richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009;

Gezien de code de commerce (hierna: „wetboek van koophandel”);

Gezien het energiewetboek;

Gezien wet nr. 2014-344 van 17 maart 2014; **[Or. 4]**

Gezien decreet nr. 2004-251 van 19 maart 2004;

Gezien het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 20 april 2010 in zaak C-265/08, Federutility e.a./Autorità per l’energia elettrica e il gas;

Gezien de code de justice administrative (hierna: „wetboek bestuursprocesrecht”);

[OMISSIS]

1 Artikel L.100-1 van het energiewetboek bepaalt:

„Het energiebeleid waarborgt de strategische onafhankelijkheid van de natie en bevordert haar economische concurrentievermogen. Dit beleid heeft tot doel:

- de voorzieningszekerheid te vrijwaren;
- een concurrerend energieprijsspeil te handhaven;
- [...];
- de sociale en territoriale samenhang te waarborgen door eenieders toegang tot energie te verzekeren.”

Artikel L. 121-32 van hetzelfde wetboek bepaalt dat openbardienstverplichtingen worden opgelegd aan de leveranciers van aardgas en dat deze onder meer betrekking hebben op de voorzieningszekerheid en op de kwaliteit en de prijs van de geleverde producten en diensten.

Artikel L. 121-46 bepaalt:

„1. De doelstellingen en de regels om de uitvoering van de in de afdelingen 1 en 2 van dit hoofdstuk omschreven openbardienstverplichtingen te verzekeren, zijn

het voorwerp van overeenkomsten tussen de Staat en [...] GDF-Suez [...] met betrekking tot de haar opgelegde openbardienstverplichtingen [...].

2. De in lid 1 bedoelde overeenkomsten hebben onder meer betrekking op: 1) de openbardienstverplichtingen inzake de voorzieningszekerheid, de regelmaat en de kwaliteit van de dienstverlening aan de consumenten; 2) de middelen om de toegang tot de openbare dienst te waarborgen; 3) [...]; 4) de meerjarenevolutie van de gereguleerde tarieven voor de verkoop van [...] gas. [...]

[...]”

2 Artikel L. 410-2 van het wetboek van koophandel bepaalt:

„Tenzij de wet anders bepaalt, worden de prijzen van goederen, producten en diensten [...] vrijelijk bepaald door het spel van de concurrentie.

In sectoren of zones waar de prijsconcurrentie beperkt is wegens hetzij monopolies of aanhoudende voorzieningsmoeilijkheden, hetzij wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, kunnen de prijzen evenwel bij een aan de Conseil d'État voorgelegd decreet na raadpleging van de mededingingsautoriteit worden gereguleerd.

De bepalingen van de eerste twee alinea's staan er niet aan in de weg dat de regering, bij een aan de Conseil d'État voorgelegd decreet, tijdelijke maatregelen tegen buitensporige prijsstijgingen- of dalingen neemt die worden gerechtvaardigd door een crisissituatie, uitzonderlijke omstandigheden, een algemene ramp of een klaarblijkelijk abnormale situatie van de markt in een bepaalde sector. Het decreet wordt goedgekeurd na raadpleging van de Conseil national de la consommation (nationale consumentenraad). Het preciseert de geldigheidsduur ervan, die niet langer mag zijn dan zes maanden.

Artikel L. 445-1 van het energiewetboek luidt als volgt:

„De bepalingen van artikel L. 410-2, tweede alinea, van het wetboek van koophandel zijn van toepassing op de in artikel L. 445-3 genoemde gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas.”

Artikel L. 445-3 [van hetzelfde wetboek] bepaalt:

„De gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas worden vastgesteld op basis van de intrinsieke kenmerken van de leveringen en de daaraan verbonden kosten. Zij dekken al die kosten met uitzondering van welke tegemoetkoming ook voor afnemers die het hun toekomende recht als bedoeld in artikel L. 441-1 hebben uitgeoefend.”

[Or. 5] Artikel L. 441-1 [van hetzelfde wetboek] bepaalt:

„Iedere afnemer die het gas verbruikt dat hij koopt of die gas koopt om het door te verkopen, heeft het recht om, in voorkomend geval via zijn vertegenwoordiger, zijn aardgasleverancier te kiezen.”

Artikel L. 445-2 [van hetzelfde wetboek] luidt als volgt:

„De besluiten over de in artikel L. 445-3 genoemde tarieven worden op advies van de CRE gezamenlijk vastgesteld door de ministers die bevoegd zijn voor economische zaken respectievelijk energie. De CRE formuleert haar voorstellen en adviezen, die met redenen moeten worden omkleed, na raadpleging van de energiemarktdeelnemers in de mate waarin zij dat dienstig acht.

Ten slotte bepalen de eerste twee alinea's van artikel L. 445-4 [van hetzelfde wetboek]:

„Een eindverbruiker van aardgas komt niet in aanmerking voor de in artikel L. 445-3 genoemde gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas, behalve voor een verbruikslocatie die nog het voorwerp van die tarieven is.

Een eindverbruiker van aardgas die minder dan 30 000 kilowattuur verbruikt, komt evenwel op elke verbruikslocatie in aanmerking voor de in artikel L. 445-3 genoemde gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas.”

De consumptiewet van 17 maart 2014 heeft laatstgenoemd artikel aangevuld door te bepalen dat niet langer kan worden gebruikgemaakt van de gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas door, ten eerste, niet-huishoudelijke verbruikers die op het transmissiesysteem zijn aangesloten, na een periode van drie maanden die op 19 juni 2014 is verstreken, ten tweede, niet-huishoudelijke verbruikers en verenigingen van eigenaars waarvan het verbruik hoger is dan 200 000 kilowattuur per jaar, uiterlijk op 31 december 2014, ten slotte niet-huishoudelijke verbruikers van wie het verbruik hoger is dan 30 000 kilowattuur per jaar en verenigingen van eigenaars die meer dan 150 000 kilowattuur per jaar verbruiken, uiterlijk op 31 december 2015. Daaruit vloeit voort dat vanaf 1 januari 2016 enkel de huishoudelijke verbruikers van wie de vereniging van eigenaars minder dan 150 000 kilowattuur per jaar verbruikt, alsook de niet-huishoudelijke verbruikers van wie het verbruik lager is dan 30 000 kilowattuur per jaar, in aanmerking blijven komen voor de gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas.

- 3 De regels voor de bepaling van de gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas door de historische leverancier, de lokale distributiebedrijven en de vennootschap Total Energie Gaz zijn vastgesteld bij decreet van 18 december 2009. Dat decreet is gewijzigd bij het decreet van 16 mei 2013, om de nietigverklaring waarvan ANODE verzoekt. Zij betoogt [OMISSIS] dat de artikelen L. 445-1 tot en met L. 445-4 van het energiewetboek met name in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 2009/73/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas.

- 4 Enerzijds bepaalt artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie:

„De ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, vallen onder de regels van de Verdragen, met name onder de mededingingsregels, voor zover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert. De ontwikkeling van het handelsverkeer mag niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de Unie.”

- 5 Anderzijds luidt artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/73/EG als volgt:

„De lidstaten waarborgen dat aardgasbedrijven, onverminderd lid 2, volgens de beginselen van deze richtlijn worden geëxploiteerd met het oog op de totstandbrenging van een door concurrentie gekenmerkte, zekere en in milieuopzicht duurzame aardgasmarkt; wat hun rechten en plichten betreft, mogen zij deze bedrijven niet verschillend behandelen.”

Lid 2 van hetzelfde artikel bepaalt:

„Met volledige inachtneming van de toepasselijke bepalingen van het Verdrag, met name artikel 86, mogen de lidstaten in het algemeen [Or. 6] economisch belang aan bedrijven die in de gasector actief zijn openbaredienstverplichtingen opleggen, die betrekking kunnen hebben op de [...] prijs van de leveringen [...]. Deze verplichtingen zijn duidelijk gedefinieerd, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar en waarborgen de gelijke toegang van communautaire aardgasbedrijven tot nationale consumenten. [...]”

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in zijn arrest van 20 april 2010, *Federutility e.a./Autorità per l'energia elettrica e il gas* (zaak C-265/08), voor recht verklaard dat artikel 3, lid 2, van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003, waarvan de bewoordingen in wezen zijn overgenomen in artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, „[toestaat] dat een lidstaat [...] intervenueert in de vaststelling van de prijs voor de levering van aardgas aan de eindafnemer”, „op voorwaarde dat deze interventie[,ten eerste,] een algemeen economisch belang nastreeft dat erin bestaat dat de prijs voor de levering van aardgas aan de eindafnemer op een redelijk niveau wordt gehandhaafd, gelet op het feit dat de lidstaten, rekening houdend met de situatie van de aardgasector, de door [de] richtlijn [...] beoogde doelstellingen van liberalisering en van noodzakelijke bescherming van de eindafnemer met elkaar dienen te verzoenen, [ten tweede], [...] de vrije totstandkoming van de prijs voor de levering van aardgas slechts belemmert voor zover dit voor de verwezenlijking van een dergelijke doelstelling van algemeen economisch belang noodzakelijk is en dus slechts gedurende een noodzakelijkerwijs beperkte periode, en [ten derde] duidelijk wordt gedefinieerd, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar is

en de gelijke toegang van de aardgasbedrijven van de Unie tot de consument waarborgt.”

- 6 Het antwoord op de door ANODE bij wijze van exceptie aangevoerde middelen die zijn ontleend aan schending van het internationaal recht, hangt af van het antwoord op, in de eerste plaats, de vraag of de Franse regulering van de tarieven voor de verkoop van aardgas aan eindverbruikers, zoals ANODE stelt, de totstandbrenging van een door concurrentie gekenmerkte aardgasmarkt als bedoeld in artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/73/EG belemmert, en, in de tweede plaats, in geval van een bevestigend antwoord op de eerste vraag, de vraag of deze interventie van staatswege niettemin geoorloofd kan zijn op grond van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, van die richtlijn.

Doelstelling van een door concurrentie gekenmerkte interne gasmarkt

- 7 Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in punt 18 van zijn reeds aangehaalde arrest Federutility geoordeeld dat uit artikel 3, lid 1, van richtlijn 2003/55/EG, waarvan de bewoordingen in wezen zijn overgenomen in het in punt 5 aangehaalde artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/73/EG, weliswaar niet uitdrukkelijk volgt dat de prijs voor de levering van aardgas uitsluitend door het spel van vraag en aanbod moet worden bepaald, maar dat dit vereiste volgt uit de doelstelling en de algemene opzet van de richtlijn, die tot doel heeft een geleidelijke en volledige liberalisering van de aardgasmarkt te verwezenlijken waar met name alle leveranciers hun producten vrijelijk aan alle consumenten kunnen leveren.
- 8 De Franse regeling legt de historische leverancier, alsook de lokale distributiebedrijven, wat betreft bepaalde gedeelten van het grondgebied dat zij bedienen, en de vennootschap Total Energie Gaz, wat betreft bepaalde afnemers die op het transmissienet zijn aangesloten, de verplichting op eindverbruikers de levering van aardgas tegen gereguleerde tarieven aan te bieden. Het staat echter zowel de historische leverancier als alternatieve leveranciers vrij aanbiedingen te doen die met de gereguleerde tarieven concurreren. Het beginsel dat alle kosten van de historische exploitant – met uitzondering van welke tegemoetkoming ook voor hun afnemers die hebben gekozen voor een marktconform aanbod – moeten worden gedekt door de gereguleerde tarieven, heeft het in de beginperiode van de liberalisering van de markt mogelijk gemaakt te verhinderen dat die exploitant [Or. 7] prijzen hanteerde die zodanig laag waren dat zij misbruik zouden opleveren. Uit de stukken van het dossier blijkt overigens dat sinds het eerste trimester van 2012 – toen de CRE voor het eerst een vergelijking publiceerde van de beschikbare aanbiedingen voor huishoudelijke afnemers met een laag verbruik – verschillende aanbiedingen van de alternatieve leveranciers, die aan de gereguleerde tarieven gekoppeld zijn, worden gedaan tegen prijzen die lager zijn dan die tarieven. De Franse regulering van de tarieven voor de verkoop van aardgas belet dus de alternatieve leveranciers noch de historische exploitant zelf

de verbruiker zogenaamd „vrije” aanbiedingen te doen aan prijzen die lager zijn dan de gereguleerde tarieven. De vraag of deze interventie van staatswege moet worden geacht los van de vrije marktwerking het prijspeil voor de levering van aardgas aan eindverbruikers te bepalen, en of zij uit de aard der zaak de totstandbrenging van een door concurrentie gekenmerkte aardgasmarkt als bedoeld in artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/73/EG belemmert, doet bijgevolg een ernstige moeilijkheid rijzen.

- 9 In geval van een bevestigend antwoord op de eerste vraag dient te worden uitgemaakt of die interventie van staatswege in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers de bij artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG gestelde voorwaarden in acht neemt.

Voorwaarden van richtlijn 2009/73/EG voor interventies van de lidstaten in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers

- 10 Zoals in punt 5 is opgemerkt, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest Federutility gepreciseerd onder welke voorwaarden artikel 3, lid 2, van richtlijn 2003/55/EG, waarvan de bewoordingen in wezen zijn overgenomen in artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, toestaat dat lidstaten interveniëren in de vaststelling van de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers. Het deed in dat arrest evenwel uitspraak over een nationale regeling die „referentieprijzen” vaststelde die alle aardgasleveranciers in hun commerciële aanbiedingen moesten opnemen, zonder dat zij in de praktijk hun klanten gunstigere alternatieve tarieven konden aanbieden, en die werd goedgekeurd kort vóór 1 juli 2007, de datum waarop de markt voor de verkoop van aardgas aan eindverbruikers uiterlijk volledig geliberaliseerd moest zijn, in een context waarin de markt nog werd gekenmerkt door het ontbreken van daadwerkelijke mededinging, aangezien de historische exploitant niet alleen eigenaar van het grootste gedeelte van het transmissienet was, een dominante positie op productiegebied bekleedde en de belangrijkste groothandelaar was, maar tevens het invoermonopolie bezat. Zoals in punt 8 is opgemerkt, belet de Franse regulering van de tarieven voor de verkoop van aardgas daarentegen de historische exploitant noch de alternatieve leveranciers de verbruiker aanbiedingen te doen aan prijzen die lager zijn dan de gereguleerde tarieven. De historische exploitant heeft geen monopolie op de invoer, die de enige bron van het gasverbruik in Frankrijk vormt. Het bestreden decreet werd bijna zes jaar na de volledige liberalisering van de markt voor de verkoop van aardgas aan eindafnemers en niet in de beginperiode van de liberalisering afgekondigd. Gelet op die nieuwe omstandigheden, rechtens en feitelijk, doet de vraag volgens welke criteria, in geval van een bevestigend antwoord op de in punt 8 supra gestelde vraag, moet worden beoordeeld of de Franse regulering van de tarieven voor de verkoop van aardgas aan eindverbruikers verenigbaar is met richtlijn 2009/73/EG, een ernstige moeilijkheid rijzen.

- 11 Met name zij in de eerste plaats opgemerkt dat het Hof van Justitie in zijn arrest Federutility heeft geoordeeld dat met de interventie van een lidstaat in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers een algemeen economisch belang moet worden nagestreefd en dat een dergelijk [Or. 8] belang, in het licht van artikel 106 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, een rechtvaardiging kan vormen voor het opleggen van openbaredienstverplichtingen aan ondernemingen die in de gasector actief zijn, met name om te verzekeren dat de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers op een redelijk niveau wordt gehandhaafd, gelet op het feit dat de lidstaten, rekening houdend met de situatie van de aardgassector, de door de richtlijn beoogde doelstellingen van liberalisering en van noodzakelijke bescherming van de eindverbruikers met elkaar dienen te verzoenen.
- 12 Zoals reeds gezegd, deden de alternatieve leveranciers ten tijde van de afkondiging van het bestreden decreet bepaalde aanbiedingen tegen prijzen die lager waren dan de gereguleerde tarieven. Volgens de minister is dat prijsverschil te wijten aan de verschillende samenstelling van hun voorzieningsportefeuille, aangezien de langlopende leveringscontracten van de historische leverancier doorgaans in aanzienlijke mate zijn gekoppeld aan de evolutie van de prijzen van olieproducten, terwijl de alternatieve leveranciers zich gemakkelijker kunnen bevoorraden op de groothandelsmarkten, met name op de georganiseerde handelsplatformen. De minister stelt tevens dat de thans op die markten waargenomen liquiditeit van voorbijgaande aard is en met name wordt veroorzaakt door een louter conjuncturele afname van de vraag naar gas ten gevolge van de terugloop van de economische activiteit en de tijdelijk zeer scherpe concurrentie van steenkool voor de opwekking van elektriciteit, en dat een blijvend doeltreffende prijsconcurrentie dus niet gewaarborgd is. Hij betoogt dat de voorzieningskeuzen van de historische leverancier, die naargelang van de op de groothandelsmarkten aangeboden prijzen kunnen meebrengen dat de gereguleerde tarieven voor de verkoop van gas hoger zijn dan de prijzen van sommige aanbiedingen van leveranciers die zich bij voorkeur op die markten bevoorraden, de verbruiker een grotere voorzieningszekerheid garanderen. Hij voegt daaraan toe dat de gereguleerde tarieven voor de verkoop van gas het eveneens mogelijk maken de prijzen op het gehele nationale grondgebied te harmoniseren. Aldus maken de gereguleerde tarieven voor de verkoop van aardgas het volgens de minister zowel mogelijk om een concurrerend energieprijsspeil te handhaven, doordat zij in de praktijk een referentieplafond vormen voor de vaststelling van de prijzen van de aanbiedingen van de alternatieve leveranciers, als om de voorzieningszekerheid en de territoriale samenhang na te streven die als doelstellingen worden vermeld in – het in punt 1 aangehaalde – artikel L. 100-1 van het energiewetboek. De vraag in hoeverre en onder welke voorwaarden artikel 106, lid 2, van het Verdrag, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, de lidstaten toestaat om, door te interveniëren in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers, andere doelstellingen na te streven dan de handhaving van de leveringsprijs op een redelijk niveau, zoals de

voorzieningszekerheid en de territoriale samenhang, doet een aanzienlijke moeilijkheid rijzen.

- 13 In de tweede plaats zij opgemerkt dat volgens het arrest Federutility bij de interventie van lidstaten in de leveringsprijs het evenredigheidsbeginsel in acht moet worden genomen en bijgevolg de vrije totstandkoming van de prijs slechts mag worden belemmerd gedurende een beperkte periode, en dat voorts de interventie in beginsel enkel betrekking mag hebben op het prijsbestanddeel dat een rechtstreekse opwaartse invloed ondergaat als gevolg van de specifieke omstandigheden waardoor die interventie wordt gerechtvaardigd. In dit verband rijst een aanzienlijke moeilijkheid in verband met de vraag of, ten eerste, artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, met name gelet op de in punt 12 genoemde doelstellingen „voorzieningszekerheid” en „territoriale samenhang”, een interventie van een lidstaat in de vaststelling van de prijs voor de levering van aardgas toestaat die is gebaseerd op het beginsel dat alle kosten van de historische leverancier moeten worden gedekt door toepassing van een voor diens voorzieningskosten representatieve formule en een methode voor het evalueren van diens andere kosten, beide uitgewerkt na een jaarlijkse analyse van de evolutie van de kosten door de regulerende instantie, en of, ten tweede, de door de tarieven te dekken kosten andere bestanddelen mogen omvatten dan het representatieve gedeelte van de voorziening op lange termijn. **[Or. 9]**
- 14 De in de punten 8, 10, 12 en 13 gestelde vragen zijn beslissend voor de oplossing van het door de Conseil d’État te beslechten geding en doen een aanzienlijke moeilijkheid rijzen. Derhalve dienen zij overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te worden voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, en dient de behandeling van het verzoek van ANODE in afwachting van de uitspraak van het Hof te worden geschorst.

BESLIST:

Artikel 1: De behandeling van het verzoekschrift van ANODE wordt geschorst in afwachting van het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie op de volgende vragen:

„1) Moet de interventie van een lidstaat die bestaat in het opleggen aan de historische exploitant van de verplichting om eindverbruikers tegen gereguleerde tarieven de levering van aardgas aan te bieden, maar er niet aan in de weg staat dat zowel de historische leverancier als de alternatieve leveranciers concurrerende aanbiedingen doen tegen prijzen die lager zijn dan die tarieven, worden geacht los van de vrije marktwerking het prijspeil voor de levering van aardgas aan eindverbruikers te bepalen, en belemmert zij uit de aard der zaak de totstandbrenging van een door concurrentie gekenmerkte aardgasmarkt als bedoeld in artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/73/EG?

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, volgens welke criteria moet dan worden beoordeeld of een dergelijke interventie van de staat in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers verenigbaar is met richtlijn 2009/73/EG?

In het bijzonder:

a) In hoeverre en onder welke voorwaarden staat artikel 106, lid 2, van het Verdrag, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, de lidstaten toe om, door te interveniëren in de prijs voor de levering van aardgas aan eindverbruikers, andere doelstellingen na te streven dan de handhaving van de leveringsprijs op een redelijk niveau, zoals de voorzieningszekerheid en de territoriale samenhang?

b) Staat artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/73/EG, met name gelet op de doelstellingen „voorzieningszekerheid” en „territoriale samenhang”, een interventie van een lidstaat in de vaststelling van de prijs voor de levering van aardgas toe die is gebaseerd op het beginsel dat alle kosten van de historische leverancier moeten worden gedekt, en mogen de door de tarieven te dekken kosten andere bestanddelen omvatten dan het representatieve gedeelte van de voorziening op lange termijn?”

Artikel 2: [OMISSIS] [preciseringen betreffende de mededeling van de verwijzingsbeslissing]

[OMISSIS]

Vorgelezen ter openbare terechtzitting op 15 december 2014.

[OMISSIS]

Ondertekeningen:

[OMISSIS]